

Saksgang	Møtedato	Saksnr.
Hovedutvalg for kultur, folkehelse og samferdsel (HUKFS) 2015 - 2019	06.03.2019	8/19
Fylkestinget 2015 - 2019	13.03.2019	13/19

Fergeforbindelse til Årøya

Sammendrag

Fylkestinget har vedtatt at det skal sikres fergedrift til Årøya til utgangen av 2025. Fylkesrådmannen har konkludert med at det vil være både mulig og lovlig å lyse ut en konkurranse for driften av fergesambandet med dagens kaianlegg, men det er behov for noe vedlikehold i løpet av de nærmeste årene. Konkurransen lyses ut med varighet til utgangen av 2025, og fylkesrådmannen foreslår at nødvendige kostnader til vedlikehold innarbeides i fremtidig budsjett.

Fylkesrådmannens innstilling

Fylkestinget tar saken til orientering. Fylkesrådmannen bes innarbeide midler til nødvendig vedlikehold i fremtidig budsjett.

Vadsø 15.02.2019

Øystein Ruud
fylkesrådmann

Per Bjørn Holm-Varsi
samferdselssjef

Vedlegg

1. Fergekairapporten 2018, Statens vegvesen
2. Tilstandsrapport Mikkelsby, Multiconsult AS
3. Miljødrift fergesamband i Finnmark, Transportutvikling AS
4. Notat, Kluge Advokatfirma AS

Bakgrunn

I 2015 vedtok fylkestinget (*FT-sak 35/15*) at fergekaiene på sambandet Mikkelsby – Kongshus (*Årøysambandet*) skulle tilpasses kombibåter. Hovedutvalget for kultur og samferdsel (*HUKS*) vedtok i *HUKS-sak 37/16* at det skulle være en prøveperiode på 6 måneder for drift av hurtigbåt på sambandet, som også ble støttet av fylkestinget i *FT-sak 21/16*.

Kaien på Kongshus ble ferdig ombygget i starten av 2017, mens fylkestinget i *FT-saker 35/16* og *57/17* bestemte at kombibåtkaien tiltenkt Mikkelsby i stedet skulle oppføres i Bukta industri- og kommunikasjonsområde i Alta. Kaien i Bukta forventes å stå klar i løpet av mars 2019, og fylkestinget vedtok i *FT-sak 35/16* at den tidligere vedtatte prøveperioden på 6 måneder skulle gjelde for dette sambandet.

I desember 2018 (*FT-sak 66/18*), før oppstart av prøveperioden, ble administrasjonen bedt om å sikre videre drift av ferge til Årøya til utgangen av 2025. Fylkesrådmannen har vurdert hvordan vedtaket skal følges opp.

Saken legges frem for behandling av fylkestinget. Hovedutvalget for kultur, folkehelse og samferdsel (*HUKFS*) innstiller til fylkestinget.

Beskrivelse

Årøysambandet har eksistert siden siste halvdel av 1990-tallet, og har blitt trafikkert med ferga MF Skaget, drevet av rederiet Altafjord Oppdrett, med tilskudd fra fylkeskommunen. Fergeleiene på Kongshus og Mikkelsby ble oppført av Alta kommune, også dette med tilskudd fra fylkeskommunen. Kaiene ble etter hvert overtatt av fylkeskommunen.

Kaien på Mikkelsby er en type flytepontongkai, som er spesialtilpasset MF Skaget. Dette gjør det vanskelig å benytte andre ferger, uten at de bygges eller ombygges spesielt for Mikkelsby kai. På Kongshus er det en kai tilpasset kombibåter, men MF Skaget er blitt ombygget i den ene enden for å kunne benyttes til frakt av kjøretøy over begge kaiene på sambandet. Ferga er forholdsvis lav, og er helt i grenseland for fribordområdet til Kongshus kai. Fribordområdet til Kongshus kai kan justeres litt ned, uten at dette vil hindre eventuell bruk av kombibåter.

Mikkelsby kai ble i fergekairapporten fra 2018 plassert i tilstandsklasse «eldre fergekai med utbedringsbehov», og i en tilstandsvurdering utarbeidet samme år ble gjenstående levetid for selve flytepontongen estimert til 5 år dersom den ikke vedlikeholdes. Kostnader for nødvendig vedlikehold ble estimert til ca. 1 million kroner. Belysning ble oppgradert vinteren 2018/2019. Det er knyttet noe usikkerhet til tilstanden til øvrige deler av fergeleiet.

Kaianlegget på Kongshus var ferdig ombygget i starten av 2017, og er dimensjonert for kombibåter. Belysning ble oppgradert vinteren 2018/2019. Kaien kan i utgangspunktet også brukes av mindre pendelferger, men både høyden på broen, dybdeforholdene og fendingen er dimensjonert for kombibåt. Havnen er også forholdsvis trang, som innebærer begrensninger for lengde på fartøy som kan brukes. Transportutvikling AS har i en rapport fra 2017 anbefalt maksimal lengde på rundt 30 meter, men Boreal Sjø AS har positiv erfaring med bruk av kombibåten MS Årøy med sine ca. 33 meter. Dybde er oppgitt å være 3 meter, som er tilstrekkelig for kombibåtene som brukes i Finnmark – men setter store begrensninger for hvilke ferger som kan brukes.

Dagens kaianlegg på Mikkelsby er tilpasset ett spesifikt fartøy, som vil gi én leverandør en fordel dersom man lyser ut konkurranse om ferge drift med eksisterende kaianlegg. Kluge Advokatfirma har i notat av 10. desember 2018 gjort en kortfattet vurdering av lovligheten av en slik utlysning, og konkludert med at de har vanskelig for å se at dette skal være ulovlig så lenge det er et reelt, objektivt behov for ferge drift på sambandet og at det er saklige grunner til å ikke bygge om kaia på Mikkelsby.

Den nevnte fordelene kan utjevnes ved at det bygges ny kai på landsiden, eller ved at fylkeskommunen betaler for ombygging av fartøy. Støtte til ombygging vil kreve en nærmere juridisk vurdering før man kan ta stilling til lovligheten. Det er tidligere vurdert ulike former for ombygging av kaien, som alle er vesentlig dyrere enn å videreføre eksisterende anlegg slik det er i dag.

Kaien på Mikkelsby vil trenge vedlikehold for å kunne brukes ut den vedtatte perioden, og det kan være behov for mindre tilpasninger på Kongshus. Det absolutte vedlikeholdsbehovet på Mikkelsby er estimert til å koste omtrent 1 million kroner for å sikre forsvarlige forhold ut den perioden fylkestinget har vedtatt. Kostnaden vil øke dersom arbeidet utsettes.

Fylkestinget har i FT-sak 66/18 vedtatt at det skal gå ferge til Årøya til utgangen av 2025, og dette fremstår som fullt mulig med eksisterende kaianlegg dersom de vedlikeholdes og tilpasses. Dersom målet er å sikre ferge drift til Årøya også i tiden etter 2025, vil det etter hvert være hensiktsmessig å bygge nytt kaianlegg på landsiden og eventuelt også på Årøya. Årøysambandet er i dag det dyreste fergesambandet i Finnmark målt i kostnad per rutekilometer, og nye kaianlegg vil kunne gi innsparinger gjennom samdrift med andre samband. Nye kaianlegg vil også styrke konkurransen, gi bedre beredskap ved stengt veg og åpne for større og mer moderne ferger.

Vurdering

Fylkesrådmannen mener at det er et reelt behov for et rutetilbud til Årøya, og at det må være innenfor fylkeskommunens skjønn å avgjøre om dette behovet skal oppfylles med bilførende hurtigbåt eller vanlig ferge.

Den økonomiske kostnaden ved å bygge om Mikkelsby kai til å passe for vanlige ferger, fremstår for fylkesrådmannen som en saklig grunn til å kunne videreføre sambandet med dagens kai – selv om den er spesialtilpasset fartøyet som i dag anløper kaia. Fylkesrådmannen kan heller ikke se at det er urimelig å forvente at en leverandør selv må dekke ombyggingskostnader for fartøyet som skal brukes, men potensielle leverandører må etter fylkesrådmannens syn få nok tid til å tilpasse et fartøy før oppstart av ny kontrakt.

Fylkesrådmannen lyser nå ut konkurranse for driften av sambandet, med dagens kaianlegg. Varigheten blir til utgangen av 2025. Det er imidlertid et vedlikeholdsbehov på Mikkelsby, og et mulig behov for tilpasninger på Kongshus, som innebærer at man bør iverksette tiltak for å sikre at kaiene kan brukes ut den vedtatte perioden. Fylkesrådmannen foreslår at kostnadene for vedlikehold og eventuelle tilpasninger innarbeides i fremtidig budsjett.